

Tillstånd och upplysning
Björn Isaksson

Delgivningskvitto

Lantbrukarnas Riksförbund
Att: Agneta Sundgren
105 33 Stockholm

Beslut angående ansökan om dispens på växtskyddsområdet

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Movento SC 100, reg nr 5246, enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009¹.

Dispensen gäller från och med 15 juni 2016 till och med 13 oktober 2016 (120 dagar), för användning mot i ansökan angivna skadeinsekter i odlingar av dill, persilja, och mot jordgubbskvalster i odlingar av jordgubbar.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

Kemikalieinspektionen avslår den del av ansökan som avser användning mot svårbekämpade löss odlingar av äpple, päron, sallat, blomkål, broccoli, brysselkål, huvudkål, grönkål, kinakål och kålrabbi.

2 Beskrivning av ärendet

Den 15 april 2016 inkom ansökan om dispens för nedanstående ändamål. Från början avsåg dispensansökan perioden den 18 maj 2016 till och med den 14 september 2016 (120 dagar). Sökanden har i telefonsamtal den 10 juni 2016 ändrat sin ansökan till att avse 120 dagars dispens, från och med beslutsdatum.

Sökande	Lantbrukarnas Riksförbund Att: Agneta Sundgren 105 33 Stockholm
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Movento SC 100
Produktens reg nr	5246
Verksamma ämnen	Spirotetramat (100 g/l).
Funktion	Insekticid
Sökt användningsområde	Mot löss i odlingar av äpple, päron, sallat, dill, persilja blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, huvudkål, kinakål och kålrabbi samt mot jordgubbskvalster i odlingar av jordgubbar.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (hädanefter förordning (EG) nr 1107/2009)

2.1 Sökandens skäl till ansökt dispens

2.1.1 Löss i odlingar av äpple och päron

I odlingar av äpple och päron är problemet svårbekämpade löss som kommasköldlus (*Lepidosaphes ulmi*) och blodlus (*Eriosoma lanigerum*).

Kommasköldlusen minskar trädens tillväxt, leder till ökad frostkänslighet, orsakar tidigt bladfall och invaderar frukten. Angripen frukt blir osäljbar. Svåra angrepp förkortar trädens livslängd avsevärt. Under största delen av sin livscykel lever kommasköldlusen väl skyddad av sitt yttre skal, svåråtkomlig för naturliga fiender och mindre känslig för insektsmedel. Kemisk bekämpning måste riktas mot unga larver under en väldigt kort period, medan de kravlar uppåt i träden. Bekämpningen måste bestämmas tidsmässigt med hjälp av noggrann uppföljning och prognos.

Blodlusen är en ekonomiskt mycket viktig skadegörare. Den orsakar deformationer, blåsor, sprickor och cancerliknande svulster på stammen och skotten men även på rötterna. De spruckna växtdelarna utgör perfekt miljö för skadegöraren fruktträds-kräfta vilket gör att skadorna förvärras ytterligare.

I början av juni kan man se de första aktiva kolonierna av blodlusen. Under sommaren utvecklas flera generationer. I skydd av ett bomullsliknande vaxtäckle lever blodlusen relativt ostört, svåråtkomlig för naturliga fiender. Skördeförlosser uppstår delvis på grund av minskad fruktsättning och ökat fruktfall men även genom kosmetiska skador på frukten som blir täckt med honungsdagg från kolonier, som livnär sig på intilliggande skott.

2.1.2 Jordgubbskvalster i jordgubbar

I jordgubbar på friland är det största problemet angrepp av jordgubbskvalster.

Jordgubbskvalster (*Phytonemus pallidus*) är en allmänt förekommande skadegörare i jordgubbsodlingar. Jordgubbskvalster är svåra att bekämpa eftersom de sitter långt ner i plantan. Starkt angripna blad blir skrynkliga och förkrympta, vilket resulterar i en kompakt bladrosett i mitten av plantan. Även blommor och bär kan angripas. Jordgubbskvalster förökar sig väldigt snabbt under gynnsamma förhållanden. Kraftiga angrepp hämmar plantornas tillväxt och fruktsättning. Detta leder till att jordgubbsplantan inte kan samla näring till rötterna inför kommande säsong, vilket kraftigt reducerar skörden de kommande åren. Då jordgubbar är fleråriga, normalt en treårig odling, är det avgörande att kunna hålla en frisk och starkväxande planta.

2.1.3 Sallatsbladlöss i sallat

Sallatsbladlusen (*Nasonovia ribisnigri*) är den allvarligaste skadegöraren i sallat, dels eftersom den kan sätta sig i tillväxtpunkten och därmed störa tillväxten, men framförallt för att den snabbt gömmer sig inuti plantan och därmed är mycket svårbekämpad. Bladlusionen kryper in i sallatshuvudet redan inom en timme efter att hon landat i grödan och börjar föröka sig direkt. Lössen gör oftast ingen större skada på sallaten men de koloniserar snabbt de inre delarna av salladshuvudet, och angripen sallat blir snabbt full av bladlöss. Handeln accepterar inte några löss i sallat

överhuvudtaget och de stora angreppen av sallatsbladlus hösten 2015 gjorde att de flesta odlare fick plöja ner stora mängder sallat. Detsamma gäller för år 2014. Andra bladlusarter, bland annat persikebladlus och potatisbladlus samt även vanlig havrebladlus, kan förekomma på hela plantan men är av mindre betydelse då de kan bekämpas med andra tillgängliga produkter.

En stor del av sallatsodlingen består av sorter som är resistenta mot sallatsbladlus. Det har under flera år rapporterats från olika delar av Europa att bladlöss som brutit resistensen har hittats och snabbt spridit sig. I Sverige har Växtskyddscentralen följt utvecklingen av sallatsbladlöss sedan 2011. I de stora angreppen av sallatsbladlus i svenska odlingar år 2015 konstaterades att det för första gången hittades resistensbrytande sallatsbladlöss.

2.1.4 *Bladlöss i dill och persilja*

I dill och persilja är angrepp av bladlöss ett stort problem och förekommer de flesta år. Persilja angrips av en rad olika bladlusarter, medan dill främst angrips av dillbladlöss (*Cavariella aegopodii*). Erfarenheter anser att bladlusproblemen har ökat under de senaste fem åren. Sannolikt beroende på bland annat klimatförändringar. Det finns idag ingen prognos som kan förutse när det kommer att bli ett bekämpningsbehov av bladlöss i dill och persilja. Detta innebär att odlare och rådgivare kontinuerligt måste bevaka odlingarna. När man upptäcker ett angrepp är det helt avgörande att kunna sätta in en behandling. Risker för ett angrepp finns varje år, vilket gör att dill- och persiljeodlarna måste ha en beredskap för att snabbt kunna sätta in en bekämpning.

2.1.5 *Kålbladlöss i blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, huvudkål, kinakål, och kålrabbi*

I kål finns en stor risk för angrepp av kålbladlöss (*Brevicoryne brassicae*). Angrepp förekommer årligen, speciellt vid varmt och torrt väder, och lössen är mycket svårbekämpade på grund av sitt vaxlager. Växtskyddscentralens varningar har tidigare kommit mellan vecka 25 fram till och med vecka 34, beroende av vädret det aktuella året. Tidiga angrepp drabbar alla kålslag medan sena angrepp främst drabbar sent skördade grödor som till exempel brysselkål och grönkål. Tillväxten på grödan kan hämmas kraftigt, vilket leder till en dåligt utvecklad gröda som i värsta fall gör att produkten inte blir säljbar. Ett stort problem är att bladlössen kontaminerar genom att bara finnas på produkten vid skörd. En produkt som har bladlöss på sig kan och får inte säljas till handeln.

2.1.6 *Kålmjöllöss i blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, huvudkål, kinakål, och kålrabbi*

I odlingar av blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, huvudkål, kinakål och kålrabbi förekommer den nya skadegöraren kålmjöllöss (*Aleyrodes proletella*), en slags vita flygare. Denna insekt är vanlig i Tyskland och Nederländerna och har hittats i svenska kålodlingar sedan hösten 2014. Under 2015 hittades kålmjöllöss i bland annat odlingar av blomkål och grönkål. Eftersom den antas övervintra i höstraps, är risken stor för att den flyger ut från höstrapsen på våren och angriper andra kålgrödor. Kålmjöllöss är mycket svårbekämpad, sprider sig snabbt och utvecklar lätt

resistens mot insekticider, enligt erfarenheter från Tyskland och Nederländerna. Det finns ett stort behov av att kunna bekämpa kålmjöllusen så fort som ett angrepp uppstår, för att minska risken för att skadegöraren etablerar sig i Sverige. Växtskyddscentralen bedömer att det är stor sannolikhet för att man kommer att hitta kålmjöllöss i svenska kålodlingar 2016.

2.1.7 Vid vilket utvecklingsstadium i drabbade grödor beräknas faran inträffa?
För samtliga dessa grödor gäller att behovet uppstår så snart det börjar bli varmt och sedan finns behov av bekämpning kvar under odlingssäsongen.

2.2 Sökandens uppskattade skördeförlust

Skörd, uppskattad skördeförlust utan tillgång till Movento SC 100 och pris för olika grödor, 2014.

Gröda	Skörd ton/ha	Skörde/kvalitetsförlust**	Pris kr/kg
Äpple	17,0	30-40 %	5,6
Päron	13,3	30-40 %	6,6
Sallat på friland	25,5	30-100 %	6,1
Jordgubbar på friland	6,6	10-70 %	28,7
Dill på friland	4,9	upp till 100 %	*
Persilja på friland	*	20-40 %	*
Blomkål på friland	17,3	upp till 50 %	6,1
Broccoli på friland	8,5	upp till 50 %	16,8
Vitkål på friland	44,9	upp till 50 %	2,9
Grönkål på friland	*	upp till 100 %	*
Huvudkål (förutom vitkål), bryssel-kål, kinakål och kålrabbi på friland	*	upp till 100 %	*

Källa: Trädgårdsproduktion 2014. JO 33 SM 1501.

Trädgårdsundersökning 2014. JO 28 SM 1501.

* Uppgift saknas, om värde anges är det uppskattat.

** Att uppskatta skördeförlusten utan tillgång till Movento SC 100 är i stort sett omöjligt att göra.

2.3 Sökandens uppgifter om fleråriga effekter på odlingen av att dispens inte beviljas

Odlingar av äpple, päron och jordgubbar är fleråriga kulturer som drabbas av mer långtgående konsekvenser av ett angrepp än vad de ettåriga grödorna gör. Skörde- och kvalitetsförlusterna som anges under punkt 2.2 är enbart förlusten det aktuella året. De fleråriga förlusterna är mycket större.

I de olika slagen av kål kan ett angrepp av kålmjöllus leda till att insekten etableras i landet. Om odlarna inte lyckas att bekämpa den effektivt är risken stor att det blir en utveckling liknande den i Tyskland och Nederländerna. Följden blir att behovet av bekämpning ökar betydligt eller så omöjliggörs odlingen av kål.

2.4 Varför växtskyddsmedlet som ansökan gäller avvärjer faran

Movento SC 100 har effekt på flera svårbekämpade bladlusarter och jordgubbskvalster, eftersom det verkar systemiskt och transporteras både via xylem och floem. Därmed skyddas både gamla och unga blad, som utvecklas efter en behandling, samt rötter hos grödan. Det innebär att Movento SC 100 har en god effekt på skadegörare som är svåra att bekämpa genom att de sitter skyddade och inte träffas direkt av sprutvätskan.

2.5 Sökandens uppgifter om varför Movento SC 100 är det bästa alternativet

2.5.1 *Äpple och päron*

Det finns idag tre systemiskt verkande medel godkända i fruktodling, Calypso SC 480, Mospilan SG och Teppeki. Inget av dessa medel har ensamt, eller i en bekämpningsstrategi, god effekt på kommasköldlöss och blodlus. Fruktodlingarna påverkas allvarligt av detta och odlarna är i stort behov av Movento SC 100 för att kunna bekämpa angrepp av kommasköldlöss och blodlus.

2.5.2 *Jordgubbar*

Det finns idag inga systemiskt verkande produkter godkända för användning i jordgubbar på friland, inklusive tunnelodling, och därmed kan inte jordgubbskvalster bekämpas om inte odlarna får tillgång till Movento SC 100.

2.5.3 *Sallat*

Det finns idag flera produkter godkända för användning i sallat. Detta är bland annat Mospilan SG som är systemiskt verkande, Fastac som är kontaktverkande och samt Confidor och Warrant för behandling av småplantor. Ett krav för att växtskyddsmedlet Mospilan SG ska fungera är att plantan är i full tillväxt eftersom det, förutom den translaminära effekten, endast transporteras systemiskt via xylemet. Movento SC 100 transporteras systemiskt både via xylemet och floemet, vilket gör att det kan transporteras till de inre delarna av sallaten. Mospilan SG får dessutom endast användas två gånger per säsong, vilket inte är tillräckligt, då behovet kan uppgå till sex behandlingar. Växtskyddsmedlet Fastac är kontaktverkande och har endast effekt på de löss som sitter på de yttre delarna av plantan. I bekämpning med Fastac dödas nyttoinsekterna.

Under hösten 2015 och 2014 fick stora mängder sallat plöjas ned på grund av starka angrepp av sallatsbladlus. Detta visar tydligt att godkända produkter inte har tillräcklig effekt för att framgångsrikt kunna bekämpa angrepp av sallatsbladlöss. Tillgång till Movento SC 100 är en förutsättning för att odlingen av sallat ska överleva i Sverige.

2.5.4 *Dill och persilja*

Pyretroiden Karate 2,5 WG är godkänd för användning i persilja, och ett utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde har beviljats för användning i dill. Eftersom Karate 2,5 WG är kontaktverkande kan det vara svårt att bekämpa de löss som gömmer sig i grödan och inte träffas av sprutvätskan. Bladlöss bekämpas mest effektivt med en systemiskt verkande produkt. Det finns idag inga systemiskt

verkande produkter godkända för användning i dill och persilja och därmed kan inte bladlöss bekämpas effektivt, om inte odlarna får tillgång till Movento SC 100.

2.5.5 *Blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, huvudkål, kinakål och kålrabbi* *Skadegöraren kålbladlus*

Kålbladlöss är svårbekämpade på grund av sitt vaxlager. Bäst effekt erhålls efter behandling med systemiskt verkande produkter. Movento SC 100, som appliceras vid begynnande angrepp under tidig höst då plantan fortfarande är i tillväxt, ger skydd under längre tid än vad Mospilan SG gör.

HIR Skåne graderade under 2015 förekomsten av kålbladlöss i brysselkål. I ett av fälten var angreppet kraftigt, trots att fältet var behandlat 10 gånger med olika insekticider; 3 gånger med växtskyddsmedlet Beta Baytroid, 2 gånger med Karate 2,5 WG, 3 gånger med medlet Steward 30 WG och 2 gånger med Mospilan SG.

Skadegöraren kålmjöllus

I försök med kålmjöllöss har det visat sig att Movento SC 100 och Teppeki är de mest effektiva preparaten. Det finns ännu inget MRL-värde fastställt i huvudkål för det verksamma ämnet i Teppeki, flonicamid och därför är Movento SC 100 det enda alternativet, då det för dess verksamma ämne finns fastställda MRL-värden. För bekämpning i kålodlingen har man idag tillgång till pyretroider samt växtskyddsmedlen Steward 30 WG och Mospilan SG. Pyretroiderna har dålig effekt på kålmjöllöss och i andra länder har man sett att kålmjöllöss blir mindre och mindre känsliga för pyretroider. Sökanden vet inte var angreppen härstammar ifrån och därför finns risk för att kålmjöllössen redan är motståndskraftiga.

I försök har Movento SC 100 gett en effekt på kålmjöllöss på 94 procent en vecka efter tre behandlingar och 100 procents effekt fem veckor efter den sista. Mospilan SG tillsammans med rapsolja har gett en effekt på endast 65 procent en vecka efter den sista av tre behandlingar. Mospilan SG får endast användas två gånger per säsong, varför inte ens 65 procents effekt kan förväntas uppnås. Pyretriner tillsammans med olja har testats i samma försök och gav 45 procents effekt en vecka efter sista behandling och ingen effekt efter 5 veckor. Försöket visar att pyretriner och deras systerprodukter pyretroiderna ger en otillräcklig effekt vid direktbekämpning av kålmjöllöss och att de inte har någon långtidseffekt alls. De är därför inget alternativ för bekämpning av kålmjöllöss. Eftersom det handlar om att förhindra att skadegöraren etablerar sig i landet är det av största vikt att odlarna kan använda det mest effektiva preparatet, vilket enligt sökanden är Movento SC100.

2.6 Sökandens uppgifter om vilka alternativ som finns i Norra zonen inkl. Norge

Mot samtliga av de skadegörare som ansökan omfattar finns inga minst lika effektiva och för odlingen ekonomiskt hållbara alternativ utöver Movento SC 100 inom Norra zonen inklusive Norge.

2.7 Åtgärder som vidtagits av sökanden för att undvika fortsatt dispens

Att LRF sökt dispens för Movento SC 100 upprepade gånger beror på att Bayer A/S ansökan om produktgodkännande av växtskyddsmedlet inte har behandlats av Kemikalieinspektionen. Sökanden uppger att om växtskyddsmedlet godkänns kommer faran inte längre kvarstå.

När det gäller de svårbekämpade bladlusarterna och jordgubbskvalster som denna dispensansökan omfattar, finns det inga direkta alternativa medel att göra försök med. Att utöka antalet tillåtna behandlingar med befintliga insektspreparat är inget alternativ, eftersom det bedöms leda till resistens hos insekterna. Erfarenheter från 2015 visar att i odlingar av kål och sallat, där man inte haft möjlighet att använda Movento SC 100, har problemen med bladlöss varit så stora att odlingen sannolikt kommer att minska under 2016.

För närvarande pågår ett försök i odling av jordgubbar för att undersöka hur jordgubbskvalster ska kunna regleras. Försöket kommer slutligen att avläsas och redovisas senare under 2016. Försöket hade egentligen som syfte att hitta alternativ till växtskyddsmedlet Vertimec och undersöka om det är möjligt att använda biologisk bekämpning mot jordgubbskvalser. Som referensprodukt användes Movento SC 100, för att kunna bedöma effekten.

2.8 Tidigare beviljade dispenser för Movento SC 100

Kemikalieinspektionens dnr	Beskrivning
731-H11-00686	Beslutsdatum den 14 juni 2011: Dispens beviljades för användning mot skadeinsekter i odlingar av äpple och päron, gällande under perioden 14 juni 2011 till och med 12 oktober 2011. <i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.
731-H12-00580	Beslutsdatum den 2 maj 2012: Dispens beviljades för användning mot svårbekämpade sugande skadeinsekter i odlingar av äpple och päron samt i plantskolekulturer, gällande under perioden 14 maj 2012 till och med 10 september 2012. <i>Sökande företag:</i> Bayer A/S, Bayer CropScience
6.1.2.a-H13-00868	Beslutsdatum den 16 maj 2013: Dispens beviljades för användning mot skadeinsekter i odlingar av äpple och päron samt i plantskolekulturer, gällande under perioden 16 maj 2013 till och med 13 september 2013. <i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.
6.1.2a-H13-02404	Beslutsdatum den 9 maj 2014: Dispens beviljades för användning mot skadeinsekter i odlingar av äpple, päron, plantskolekulturer och prydnadsväxtodlingar på friland och i tunnel samt sallat på friland, gällande under perioden 14 maj 2014 till och med 10 september 2014.

	<i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.
5.1.2.a-H15-04675	<p>Beslutsdatum den 3 juli 2015: Dispens beviljades för användning mot bladlöss, kålbladlus och kålmjöllus i odlingar av grönkål, salladskål (kinakål) och kålrabbi, gällande under perioden 3 juli 2015 till och med 4 september 2015.</p> <p>Kemikalieinspektionen avslog ansökan för användning mot kommasköldslus och blodlus i odlingar av äpplen och päron, jordgubbskvalster i jordgubbsodlingar på friland samt bladlöss i odlingar av dill och persilja på friland mot bakgrund av att sökanden inte visat att kraven för dispens var uppfyllda.</p> <p>Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen där sökanden inkom med ny dokumentation.</p> <p>Kemikalieinspektionen bedömde att den nya dokumentationen visade att kraven var uppfyllda och tillstyrkte bifall av dispensen i detta avseende. Genom domen beviljades således dispens för dessa användningsområden, se dom i mål M 4100-15 meddelad den 24 juli 2015.</p> <p><i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.</p>

2.9 Godkännande av det verksamma ämnet spirotetramat på EU-nivå

Spirotetramat är godkänt på EU-nivå under perioden 1 maj 2014 till och med 30 april 2024². Av godkännandevillkoren framgår att medlemsstaterna vid den samlade bedömningen särskilt ska uppmärksamma risken för insektsätande fåglar. Villkoren för användning ska vid behov omfatta riskreducerande åtgärder.

Innehavaren av godkännandet för ämnet ska inkomma med bekräftande data om eventuella hormonstörande effekter på fåglar och fiskar till EU-kommissionen, medlemsstaterna och myndigheten senast två år efter antagandet av OECD:s riktlinjer för test angående hormonstörande egenskaper eller gemenskapens riktlinjer för test.

Spirotetramat ingår i godkända växtskyddsmedel i 19 medlemsstater inom EU.

2.10 Inneliggande ansökan om produktgodkännande

Den 22 mars 2011 inkom Bayer A/S med en ansökan om produktgodkännande för Movento 100 SC till Kemikalieinspektionen. Den sökta användningen avser insektsangrepp i odlingar av äpple, päron, körsbär, plommon, växthusodlingar och frilandsodlingar av sallatsväxter och bladgrönsaker, frilandsodlingar av kinakål, savojkål, spetskål, rödkål, vitkål, brysselkål, broccoli, blomkål och kålrabbi, frilandsodling av grönkål, och frilandsodlingar av prydnadsväxter.

² Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1177/2013 av den 20 november 2013 om godkännande av det verksamma ämnet spirotetramat i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, och om ändring av bilagan till kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011

Den 13 juni 2016 beviljade Kemikalieinspektionen ansökan. Sökanden har uppgett att de användningsområden som inte täcks in av Bayer A/S ansökan om produktgodkännande, och som omfattas av denna dispensansökan, kommer att bli föremål för en ansökan om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområden, under förutsättning att Movento SC 100 godkänns i Sverige.

2.11 Samråd med Livsmedelsverket

Kemikalieinspektionen har samrått med Livsmedelsverket (SLV) i fråga om konsumentskydd gällande sökt användning för Movento SC 100. SLV skriver i sitt yttrande att den sökta användningen inte bör ge upphov till resthalter över idag gällande MRL-värden för det verksamma ämnet spirotriamat i nämnda grödor.

Användningen av Movento SC 100 enligt SE GAP förväntas inte ge upphov till resthalter som utgör någon risk för konsumenter. Livsmedelsverkets bedömning är att de krav som gäller resthalter i samband med produktgodkännanden enligt förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009 får endast godkända växtskyddsmedel släppas ut på den svenska marknaden och användas. Kemikalieinspektionen får dock i vissa fall meddela dispens från kravet på godkännande. Av artikel 53 i förordningen följer att en medlemsstat i särskilda fall får tillåta att ett växtskyddsmedel under högst 120 dagar släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av fara som inte kan avvärijas på något annat rimligt sätt.

3.2 Den aktuella dispensansökan

Detta är sjätte året i rad som sökanden inkommit med en dispensansökan för användning av växtskyddsmedlet Movento SC 100. Som skäl för dispens uppger sökanden att det saknas alternativa medel och metoder att komma tillrätta med angrepp av de i ansökan specificerade skadeinsekterna. Under den tid som dispens tidigare beviljats för Movento SC 100 har en ansökan om produktgodkännande för växtskyddsmedlet varit föremål för prövning hos Kemikalieinspektionen. Ansökan beviljades den 13 juni 2016 för användning mot insektsangrepp i odling av bland annat äpple, päron, sallat, blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, kinakål samt kålrabbi.

I de grödor som den aktuella ansökan avser finns därmed till viss del bekämpningsmetoder eller bekämpningsmedel tillgängliga på den svenska marknaden, vilka kan användas för att bekämpa de i ansökan specificerade skadeinsekterna. Sökanden uppger att om ansökan om produktgodkännande för växtskyddsmedlet Movento SC 100 beviljas så kan den identifierade faran bekämpas och dispens krävs således inte längre för de grödor som ansökan om produktgodkännande omfattar. För de grödor som inte omfattats av ansökan om

produktgodkännande för Movento SC 100 har sökanden uppgett att det saknas tillgängliga alternativ för att avvärja den aktuella faran.

3.3 Kemikalieinspektionens bedömning

3.3.1 *Äpple och päron*

För denna användning är växtskyddsmedlet Movento SC 100 produktgodkänt från och med 13 juni 2016. Kemikalieinspektionen gör därför bedömningen att det för användning mot kommasköldlus och blodlus i odling av äpple och päron på friland finns rimliga alternativ för bekämpning av de aktuella skadegörarna i denna gröda.

3.3.2 *Sallat*

För denna användning är växtskyddsmedlet Movento SC 100 produktgodkänt från och med 13 juni 2016. Kemikalieinspektionen gör därför bedömningen att det för användning mot sallatsbladlus i odling av sallat på friland finns rimliga alternativ för bekämpning av de aktuella skadegörarna i dessa grödor.

3.3.3 *Dill och persilja*

Ansökan gäller odling på friland av dessa grödor. Dispens söktes och beviljades för dill och persilja år 2015.

För dessa grödor finns en redan godkänd produkt med systemiskt verknings sätt:

Produktnamn	Verksamt ämne	Reg nr	Godkänd för användning på friland (F) respektive i växthus (G)
Pirimor	Pirimikarb	5134	G

Övriga godkända produkter med icke systemiskt verknings sätt är följande:

Produktnamn	Verksamt ämne	Reg nr	Godkänd för användning på friland (F) respektive i växthus (G)
Karate 2,5 WG	Lambda-cyhalotrin	4164	Ej specificerat i godkännandevillkoren. G och F förutsätts därmed

Karate 2,5 WG är ett kontaktverkande växtskyddsmedel som får användas både i frilandsodlade och växthusodlade kulturer av dill och persilja. För att bekämpa bladlöss i dill och persilja behöver en systemisk eller gasverkande produkt användas då lössens nymfer gömmer sig i tillväxtpunkten och inte nås av pyretriiden. Pirimor kan inte användas i odling av dill och persilja på friland eftersom produkten endast är godkänd för användning i växthus.

Kemikalieinspektionen gör därför bedömningen att det för användning mot bladlöss i odlingar av dill och persilja på friland saknas rimliga alternativ för bekämpning av aktuella skadegörare i dessa grödor.

3.3.4 *Blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, kinakål och kålrabbi*

För denna användning är växtskyddsmedlet Movento SC 100 produktgodkänt från och med 13 juni 2016. Kemikalieinspektionen gör därför bedömningen att det för användning mot kålbladlus och kålmjöllus i odling av blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, kinakål och kålrabbi på friland finns rimliga alternativ för bekämpning av de aktuella skadegörarna i dessa grödor.

3.3.5 *Huvudkål*

Ansökan gäller odling av huvudkål på friland. Dispens söktes för 2015 men avslogs med hänvisning till att sökanden inte visat kriterierna för dispens för Movento SC 100 vad uppfyllda mot bakgrund av att det redan fanns godkända produkter för detta användningsområde.

För denna gröda finns redan två godkända produkter med systemiskt verkningsätt:

Produktnamn	Verksamt ämne	Reg nr	Godkänd för användning på friland (F) respektive i växthus (G)
Conserve	Spinosad	4511	G
Mospilan SG	Acetamiprid	4739	Ej specificerat. G och F förutsätts därför

I sin ansökan uppger LRF att ovanstående produkter inte är effektiva mot nämnda skadegörare, utan att närmare förklara detta påstående eller komma in med dokumentation som stödjer denna slutsats.

Växtskyddsmedlet Conserve är endast godkänt för användning i växthus och kan därmed inte anses utgöra ett rimligt alternativ, då den aktuella ansökan avser användning på friland. Sökanden har dock inte visat varför dispens för Movento SC 100 krävs trots att växtskyddsmedlet Mospilan SG, reg nr 4739, redan är godkänt för detta användningsområde.

Kemikalieinspektionen gör därför bedömningen att det för användning mot kålbladlus och kålmjöllus i odling av huvudkål på friland inte är visat att det saknas rimliga alternativ för bekämpning av de aktuella skadegörarna i denna gröda.

3.3.6 *Jordgubbar*

Ansökan gäller odling på friland av denna gröda. Dispens söktes och beviljades år 2015. För denna gröda finns inga godkända produkter med systemiskt verkningsätt.

Godkända produkter med icke systemiskt verkningsätt är följande:

Produktnamn	Verksamt ämne	Reg nr	Godkänd för användning på friland (F) respektive i växthus (G)
Danitron 5 SC	Fenpyroximat	4604	G
Floramite 240 SC	Bifenazat 240 g/l	4832	Ej specificerat. G och F förutsätts därför

Nissorun	Hexytliazox	3826	Ej specificerat. G och F förutsätts därför
----------	-------------	------	--

Jordgubbskvalster kan inte bekämpas med kontaktverkande medel. Det krävs därför ett växtskyddsmedel med systemisk verkan mot denna skadegörare. Sökanden har i sin ansökan uppgett att det saknas effektiva systemiskt verkande medel. Vad gäller växtskyddsmedlet Danitron 5 SC är det dessutom endast godkänt för användning i växthus och är därför inte ett alternativ för denna användning, som avser användning på friland.

Kemikalieinspektionen gör bedömningen att det för användning mot jordgubbskvalster i odling av jordgubbar på friland saknas rimliga alternativ för bekämpning av de aktuella skadegörarna i denna gröda.

3.4 Slutsats

Sökanden har för sjätte året i rad ansökt om dispens för användning av Movento SC 100. Sökanden har uppgett att de tillgängliga alternativa produkter som finns på marknaden inte kan bekämpa de skadegörare som dispensansökan avser. Sökanden anser att det särskilt är systemiskt verkande eller gasverkande växtskyddsmedel som krävs för fullgod effekt mot de aktuella skadegörarna.

Sökanden har inte redovisat att några åtgärder vidtagits i syfte att komma bort från behovet av upprepad dispens för växtskyddsmedlet Movento SC 100. Istället hänvisar sökanden till en ansökan om produktgodkännande för medlet som inkom till Kemikalieinspektionen den 22 mars 2011. Sökanden har uppgett att om ansökan beviljas kommer behovet av dispens att upphöra. För de växtkulturer som inte omfattas av ansökan om produktgodkännande men som omfattas av dispensansökan, avser LRF ansöka om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde för i händelse att ett produktgodkännande beviljas för Movento SC 100.

Skadeinsekter i dill, persilja och jordgubbar

För användning mot bladlöss i odling av dill och persilja samt jordgubbskvalster i jordgubbar har sökanden visat att det saknas rimliga alternativ tillgängliga för att avvärja den fara som skadeinsekterna utgör.

Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan finner Kemikalieinspektionen att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda.

Kemikalieinspektionen bifaller därför ansökan i denna del.

Skadeinsekter i äpple, päron, sallat, blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, kinakål och kålrabbi

För användning mot de i ansökan angivna skadeinsekterna i odlingar av äpple och päron, sallat, blomkål, broccoli, brysselkål, grönkål, kinakål och kålrabbi är växtskyddsmedlet Movento SC 100 produktgodkänt sedan 13 juni 2016. Det finns därmed rimliga alternativ till att bevilja den aktuella dispensen, som således inte nödvändig för att bekämpa den fara som skadegörarna utgör i dessa grödor.

För användning mot de i ansökan angivna skadeinsekter i odling av huvudkål har sökanden inte visat att det saknas rimliga alternativ tillgängliga för att avvärja den fara som skadeinsekterna utgör.

Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan finner Kemikalieinspektionen att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 inte är uppfyllda. Ansökan ska därför avslås i denna del.

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet bara beviljas en gång. Om sökanden skulle inkomma med en ny ansökan om dispens för samma ändamål som det nu aktuella, kommer Kemikalieinspektionen vid sin prövning av ansökan fästa stor vikt vid vilka åtgärder sökanden vidtagit för att komma ifrån behovet av upprepad dispens. Det är därför viktigt att sökanden aktivt utformar en strategi för att hitta en långsiktig lösning.

För de fall att en produkt är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjligheter för till exempel jordbruksorganisationer att ansöka om ömsesidigt erkännande av den aktuella produkten. Det finns även möjligheter att utvidga ett redan existerande produktgodkännande till att omfatta ytterligare användningsområden.

En av förutsättningarna för att Kemikalieinspektionen ska kunna överväga att bifalla en ny dispensansökan för samma ändamål är att sökanden kan visa att det finns ett upprepat behov av dispens och att man vidtagit de åtgärder som finns tillgängliga för att undvika behov av ytterligare dispens. En ansökan om dispens ska vara en sista utväg för att avvärja faran.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Margareta Persson
Beslutande

Björn Isaksson
Föredragande

Elsa Eriksson
Jurist

Kopia till:

- Jordbruksverket
551 82 Jönköping
- Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala
- Bayer A/S
Bayer CropScience
Att: Marianne Baandrup
Postboks 2090
DK-2800 Kgs Lyngby
DANMARK